

Skötselplan för naturreservatet Vistorp Strängegården i Falköpings kommun

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

1. Syfte	4
2. Beskrivning av området.....	4
2.1 Uppgifter om naturreservatet.....	4
2.2 Topografi och läge.....	4
2.3 Geologi och hydrologi.....	4
2.4 Markanvändning (historisk och nuvarande).....	5
2.5 Kulturhistoriska bevarandevärden.....	5
2.6 Vegetation, flora och fauna	5
2.7 Friluftsliv	6
2.8 Bebyggelse och anläggningar.....	6
3 Mark och vegetationsvård.....	6
3.1 Övergripande mål	6
3.2 Generella riktlinjer och åtgärder.....	6
3.3 Beskrivning av skötselområden.....	7
4 Friluftsliv.....	9
4.1 Övergripande mål	9
4.2 Information och anläggningar	9
5 Gränsmarkering.....	9
6 Uppföljning	9
6.1 Uppföljning av skötselåtgärder	9
6.2 Uppföljning av bevarandemål	9
6.3 Revidering av skötselplanen.....	10
7 Sammanfattning av planerad förvaltning.....	10
8 Referenser	10

BILAGOR

bilaga 1 skötselplane- och friluftslivskarta 1:2500

1. Syfte

Syftet med naturreservatet är att:

- Bevara områdets säregna vegetation, främst Kung Karls spira (*Pedicularis sceptrum-carolinum*).

Syftet skall tryggas genom att:

- intensifiera skötseln i form av slåtter och markbearbetning.

2. Beskrivning av området

2.1 Uppgifter om naturreservatet

Namn:	Vistorp Strängegården
Objektnummer:	1602026
Beslutsdatum:	Beslutat 5 februari 1969, d:nr IIIR11 8 68
Län:	Västra Götalands län
Kommun:	Falköping
Socken/församling:	Vistorp
Naturgeografisk region:	22b Götalands centrala slättbygder, Falbygden
Kartor:	Topografisk karta: 7D Ulricehamn NO Ekonomisk karta: 7375
Lägesbeskrivning:	Reservatet är beläget 2 mil SO om Falköping och 1,5 km NO om Vistorps kyrka.
Förvaltare:	Länsstyrelsen i Västra Götalands län
Areal:	Totalt: cirka 0,7 ha

Markslag	Areal, ha	Övrigt
Lövskog	0,7	

2.2 Topografi och läge

Reservatet ligger 240 m ö h på flack mark med aningens lutning mot SV. Omgivande mark utgörs av barrskog och hyggesmark. Dessa marker har också mycket låg kuperingsgrad.

2.3 Geologi och hydrologi

Berggrunden utgörs av gnejs, röd till rödgrå, och överlagras till största delen av sand (svämsand). I nordöstra delen finns morängrus. Sanden i sin tur överlagras av kärrjord. Reservatet gränsar i väster och i söder till grävda diken, vilka säkerligen har en viss avvattande effekt på reservatet. Dessa diken går ihop i reservatets sydvästra hörn och fortsätter söderut. Dikningen genomfördes på våren år 1967. Det finns inget dike i reservatets norra del. Så reservatet tillförs ytvatten från den norr om liggande skogen samt från marken när vattnet trycker upp.

2.4 Markanvändning

På 1880-talets ekonomiska karta anges reservatet som trädfri ängsmark. Slåttern upphörde omkring år 1920 och ersattes troligen med bete som fortsatte in på 1930-talet, då utmarksbetet upphörde i området. I slutet på 1960-talet kalhöggs intilliggande starrängar från björk inför kommande granplantering. Detta skedde alltså inte inom reservatet. Ungefär år 1972-73 genomfördes en gallring i reservatet. År 1976 påbörjades slätter av en mindre del av reservatet. Slåttern pågick till slutet av 1990-talet, men genomfördes sporadiskt under 1990-talet (Tomas Uvesten, muntligen). Därefter har området tydligt varit ohävdad med undantag för år 2001 då viss slätter och markblottor skapades.

2.5 Kulturhistoriska bevarandevärden

Kulturhistoriska bevarandevärden saknas sånär som på den mindre del av reservatet som fortfarande är öppen och alltså är den sista resten av en betydligt större öppen våtmark, som slogs fram till 1920-talet.

2.6 Vegetation, flora och fauna

Vegetationen utgörs till största delen av björkskog av örttyp med inslag av buskar och gläntor. Skogen är under igenväxning, granen tränger på från norr. Här växer bl a Kung Karls spira.

I tabell 1 redovisas inom naturreservatet förekommande naturtyper och arealer för dessa.

Naturtyp/Vegetationstyp	Areal (ha)
Björkskog av örttyp	0,7

Tabell 1. Inom naturreservatet förekommande naturtyper/vegetationstyper enligt (t ex Vegetationstyper i Norden, Sydsvenska lövskogar och andra lövbärande marker, våtmarksinventeringen, kustbiotoper i Norden)

I tabell 2 redovisas inom naturreservatet förekommande rödlistade arter mm.

Art	Kategori	Skötselområde	Frekvens	Inventerings datum	Källa / Uppgifts- lämnare
Mossor					
Lavar					
Kärlväxter					
Pedicularis sceptrum-carolinum, Kung Karls spira	–	1	2 blommande stänglar	24/8-05	B. Lönn
Svampar					
etc					

Tabell 2. Tabell över artförekomst av rödlistade, signalarter och Natura 2000-arter.

Kategori:

1. rödlistade arter (ArtDatabanken 2000): (RE) Försvunnen; (CR) Akut hotad; (EN) Starkt hotad; (VU) Sårbar; (NT) Missgynnad; (DD) Kunskapsbrist
 2. signalarter (Skogsvårdsstyrelsen 1994, 2000): (S1) lågt signalvärde; (S2) medelgott signalvärde; (S3) högt signalvärde).
 3. arter i habitatdirektivet och fågeldirektivet: (EU).
- (Frekvens: (1) enstaka, (2) måttlig, (3) riklig, eller exakt uppgift om sådan finns)

2.7 Friluftsliv

Reservatet används inte för friluftsliv.

2.8 Bebyggelse och anläggningar

Ingen bebyggelse finns. Förutom fungerande gränsmarkering finns ingen anläggning.

3 Mark och vegetationsvård

3.1 Övergripande mål

Det övergripande målet är att ha ett livskraftigt bestånd med Kung Karls spira.

3.2 Generella riktlinjer och åtgärder

Vid gallring skall formas ett trädskikt bestående av enskilda träd och dungar med inslag av olika buskar. Buskskiktet skall också bestå av enskilda buskar och buskage.

Kung Karl spiralokalen skall vara fri från träd och buskar.

Vid slåtter skall höet samlas upp och transporteras bort.

3.3 Beskrivning av skötselområden

Skötselområde 1

Naturtyp/er: Björkskog av örttyp.

Areal: 0,7 ha

Beskrivning: Reservatet omges av barrskog, med i huvudsak gran, och hyggesmark med bl a björk uppslag. I väster och söder gränsar reservatet till diken. Längs södra diket finn jordmassor från dikesgrävning. Det är flackt och till största delen fuktigt. I nordost finns ett mindre torrare parti. Enstaka mindre block i dagen finns.

I huvudsak består reservatet av björkskog av örttyp med en del gläntor. I söder finns en lite större glänta. Trädskiktet består av glest stående vuxen glasbjörk. I nordost finns enstaka cirka 30-åriga granar samt någon asp. Buskskiktet är glest, bestående av videbuskar, jolster, en, brakved och pors samt några hallonbuskar. Framförallt i norr och nordost växer björkskogen igen med gran som är 10-20 år gamla. Där finns även mycket björk uppslag i slutna bestånd.

Fältskiktet i den fuktigare delen av reservatet är av gräs-högörttyp med grenrör som dominerande art. Det finns även älggräs, åkertistel, strätta, smörboll, blååtel, kärtistel, flädervänderot och plattstarr. Dessutom kan nämnas ängsvädd, hirsstarr, ormbär och hästhov. I det nordostliga torrare partiet finns bl a blåbär, ek-orrbär, skogsstjärna, ljung och kruståtel.

Paradväxten är Kung Karls spira som år 2005 ståtade med två blommande stänglar. Kungsspiran upptäcktes i slutet på 1920-talet av dåvarande markägaren, Larsson. Den återupptäcktes år 1947. Under 1950- och 1960-talen har under flera år 40-50 blommande stänglar noterats. År 1968 fanns 126 fertila skott av vilka flera uppnådde en höjd av 70 cm. Under åren 1974, 1977 och 1979 fanns respektive 48, 8 och 9 individer. År 1985 fanns några enstaka exemplar. År 2001 hittades en bladrosett och det var samma år 2002. År 2003 hittades en bladrosett och en vinterståndare. Under både år 2004 och 2005 har hittats 2 blommande stänglar.

Kungsspiran är flerårig och halvparasitisk. Blommornas läppar är hårt slutna och pollineras av större insekter som humlor och svärmare. Fröna drösar under

vinterhalvåret och har små luftkuddar som gör att de kan flyta iväg med svämvatten eller snösmältningsvatten.

Älgen betar strätta och har sin daglega inom reservatet. Under hösten födosöker amiral, påfågelöga och nässelfjäril på ängsvädd och åkertistel. Från år 2003 finns uppgifter om älggräsfjäril, vitgräsfjäril, silverstreckad pärlemorfjäril, vitfläckig guldvinge och skogsgräsfjärilar.

I reservatets fyra hörn finns sedan tidigare vinkeljärn med nummerbrickor. De är numrerade ned nummer 61, 62, 63 och 64. I reservatet finns två stycken vinkeljärn som markerar ändpunkter för en provlinje. Dessa järn sattes troligen upp år 1974 och är markerade med bokstäverna V och VV.

Bevarandemål: Huvudbevarandemålet är ett i antal ökande bestånd av Kung Karls spira för att slutligen uppnå 1950-talets antal av 50 blommande stänglar.

Området skall utgöras av en slagen löväng med glest stående glasbjörkar, med en krontäckning runt 25 %. Buskskiktet skall bestå av förekommande buskar och vara mycket glest, med en krontäckning runt 10 %.

Engångsåtgärder: Bortröjning av björk uppslag, unggran och en del förekommande buskar. Om möjligt tas grävmassorna vid södra diket bort.

Underhållsåtgärder: Årlig slåtter. Slåttern påbörjas på lokalen för Kung Karls spira och slåtterarealen ökas ut med åren. Slåttern skall utföras tidigt för att ljus skall komma in till groende Kungsspiror. Slåtter utförs när Kungsspirorna kan upptäckas, troligen i början på juli. Vid slåttern skall inte Kung Karls spira slås, utan de skall stå kvar och fröa av sig.

När slåtter pågått ett tag och Kung Karls spira eventuellt inte sprider sig av egen kraft genomförs på hösten en störning av grässvålen, manuellt med handhackverktyg, för att få till en gröningsbädd för Kungsspiran. Skall större områden störas kan det vara aktuellt att använda enaxlig traktor apterad med jordfräs. Det kan vara så att Kungsspiran gror lättare på små förhöjningar i markskiktet. Så det kan vara till Kungsspirans fördel att gröningsbädden är lätt kupe-rad. Rotfilten får inte rensas bort då Kungsspiran är halvparasitisk.

Röjning och gallring utförs vid behov.

4 Friluftsliv

4.1 Övergripande mål

Informera om reservatets natur- och kulturvärden. Inga stigar eller andra anordningar ska anläggas i reservatet, då skälet för reservatets bildande är uteslutande naturvetenskapligt.

4.2 Information och anläggningar

Mål: Information om naturvärdena skall finnas.

Engångsåtgärder: Informationstavla skall sättas upp på den plats som är markerade på karta i bilaga 1. Tavlan sätts upp i samråd med markägaren. Tavlan skall utföras enligt svensk standard och naturvårdsverkets anvisningar. Den skall innehålla karta över reservatet samt beskriva dess syfte, bevarandevärden och gällande föreskrifter för allmänheten.

Underhållsåtgärder: Informationsanläggningen skall tillses regelbundet och underhållas vid behov av förvaltaren.

5 Gränsmarkering

Reservatets gräns är sedan tidigare utmärkt i fält.

6 Uppföljning och inventeringar

6.1 Uppföljning av skötselåtgärder

Skötselåtgärder som utförs i reservatet ska dokumenteras av den som utför åtgärden. Av dokumentationen ska framgå:

- åtgärd,
- plats (skötselområde),
- kostnad,
- tidpunkt,
- utförare.

Åtgärder av restaureringskaraktär bör dokumenteras med foto före och efter åtgärd.

6.2 Uppföljning av bevarandemål

Länsstyrelsen ansvarar för att uppföljning av bevarandemål genomförs.

Uppföljning av bevarandemål genomförs varje år för:

- Kung Karls spira genom räkning av antalet blommande stänglar och om möjligt av bladrosetter.

6.3 Revidering av skötselplanen

Skötselplanen gäller tills vidare och revideras då uppföljningen indikerar att behov finns. Länsstyrelsen ansvarar för att dokumentationen utförs och utvärderas.

7 Sammanfattning av planerad förvaltning

Hela förvaltningen för naturreservatet bekostas av staten.

Skötselåtgärd/uppföljning	Skötselområde	När/intervall	Prioritet
Informationstavla	1	År 2007	2
Slätter	1	Årligen	1
Röjning	1	År 2006	2
Uppföljning av skötselåtgärd	1	Efter åtgärd	1
Uppföljning av bevarandemål	1	Årligen	1
Markstörning	1	Lämplig tidpunkt	1
Borttagning av rensmassor från diket	1	Lämplig tidpunkt	3

Tabell 3. Prioritering av föreslagna skötselåtgärde och uppföljning

Intervall för genomförande och prioriteringsgrad på åtgärden: (1) Högsta prioritet; (2) Hög prioritet; (3) Lägre prioritet.

8 Referenser

- Cederberg, B., Löfroth, M. 2000. *Svenska djur och växter i det europeiska nätverket Natura 2000*. ArtDatabanken, SLU, Uppsala.
- Gärdenfors, U., 2000. *Rödlistade arter i Sverige 2000*. ArtDatabanken, SLU, Uppsala.
- Naturvårdsverket. 1997. *Svenska naturtyper i det europeiska nätverket Natura 2000*.
- Skogsstyrelsen. 1995. *Instruktion för Datainsamling vid inventering av nyckelbiotoper*. Jönköping.
- Sveriges geologiska undersökning. *Bergrundskarta Ser Ah nr 9*.
- Sveriges geologiska undersökning. *Jordartskarta Ser Ac, Kvartärgeologiska kartor*.
- Ekonomisk karta (häradskarta), 1877-1882.
- Sundh L., 2004: *Dokumentation av naturvårdsobjekt 1992-2004*.
Länsstyrelsen i Västra Götalands Län.
- Fridén, L., 1968: *Ansökan om fridlysning av växtlokal för Kung Karls spira...*, Länsstyrelsen i Västra Götalands län.

Naturreseptat Vistorp Strängegård

Skötselområdeskarta

Bilaga 1

— Gräns för skötselområde

Informationstavla

Skala 1:2 500

0 100 200 Meters

Skötselområdeskarta, dnr 511-1528-2006 till
Länsstyrelsens beslut enligt 7 § naturvårds-
lagen. Beslut 1969-02-05, dnr IIIR 11 8 68.

LÄNSSTYRELSEN
VÄSTRA GÖTALANDS LÄN

Denna karta utgör utdrag ur GSD Fastighetskarta 7D7f.
Medgivande Lantmäteriverket L2000/2620.

VISTORP 3:2>3

VISTORPS-GUNNARP 1:10>2